

Şair İsmet Özel'e göre dünya çarşafı kadına otomobil satmakla meşgul

Toplum tasarlanamaz

İslami hassasiyetlerin güçlenmesine karşı laik kesimlerdeki telaşın anlamı sizce nedir?

Belki de telaş değil, bir aldatmacadır. İslami hassasiyet nedir? Bana bunu anlatın...

■ Barolar bir kadın avukatın tesettürle davalara girmesini istemiyor örneğin...

Halbuki, bu kadın avukat örtülü olarak hangi yasaları savunacak? Hangi yasalara dayanarak savunmasını yapacak? Demirel, irticanın tanımını, "Medeni Kanun'u kabul etmemek olarak görebiliriz" dedi. O zaman başı örtülü olarak davaya giren bütün kadınlar irticanın dışında kalıyor. Çünkü bunlar Medeni Kanun'u kabul ediyorlar, üstelik onu savunmak üzere görev alıyorlar. İşler hem komik, hem üzücü. Birtakım insanlar "Bu hayata bir yön verdik, böyle yaşayıp gidiyorduk, şimdi bu da nerden çıktı" diyorlar.

■ Talep talebi getiriyor. Taleplerin karşılanamaz ve kontrol edilemez bir noktaya gelmesinden korkuluyor olamaz mı?

Egemen kültürün takipçisi insanlar, boşuna bu kadar zahmet etmişiz düşüncesine kapıracaklar kendilerini. Madem bunlar ortalığı kaplayacaktı, niçin şimdiye kadar kendimizi yorduk diyeceklerdi. Türkiye'de egemen kültürün sağladığı imkanlardan yararlanmak için belirli bir filtreden geçmek gerekiyor. Kaymakam olabilmek için, kadın eli sıkılmak gerekiyor diyelim ki. Kadın eli sıkıp da kaymakam olmuş adam diyor ki, ben niye kadın eli sıkıtm, madem kadın eli sıkmadan da kaymakam olunuyorsa... Kendisini haksızlığa uğramış, boşuna ypranmış hissine kapılacaktı. Olayın bu çehresi de var.

İnsanlar tabii istiyor

Her şey normalleşirken, bazı sıkıntıları çekmiş insanlar haksızlığa uğramış hissediyorlar kendilerini. Flörtüyle, elinde sigarasıyla, tesettürlü kızlar görüyorum. Öbür kız, başı açık kız, "Biz bu durumu yaşamak için ne belalar, ne badireler atlattık" diye düşünüyor, tesettürlü kızı istemiyor. "O da başını açsın, ne yapacaksa öyle yapsın" diye düşünüyor. Biraz karikatürize ama genel yapı olarak bizi etkisinde bırakıyor.

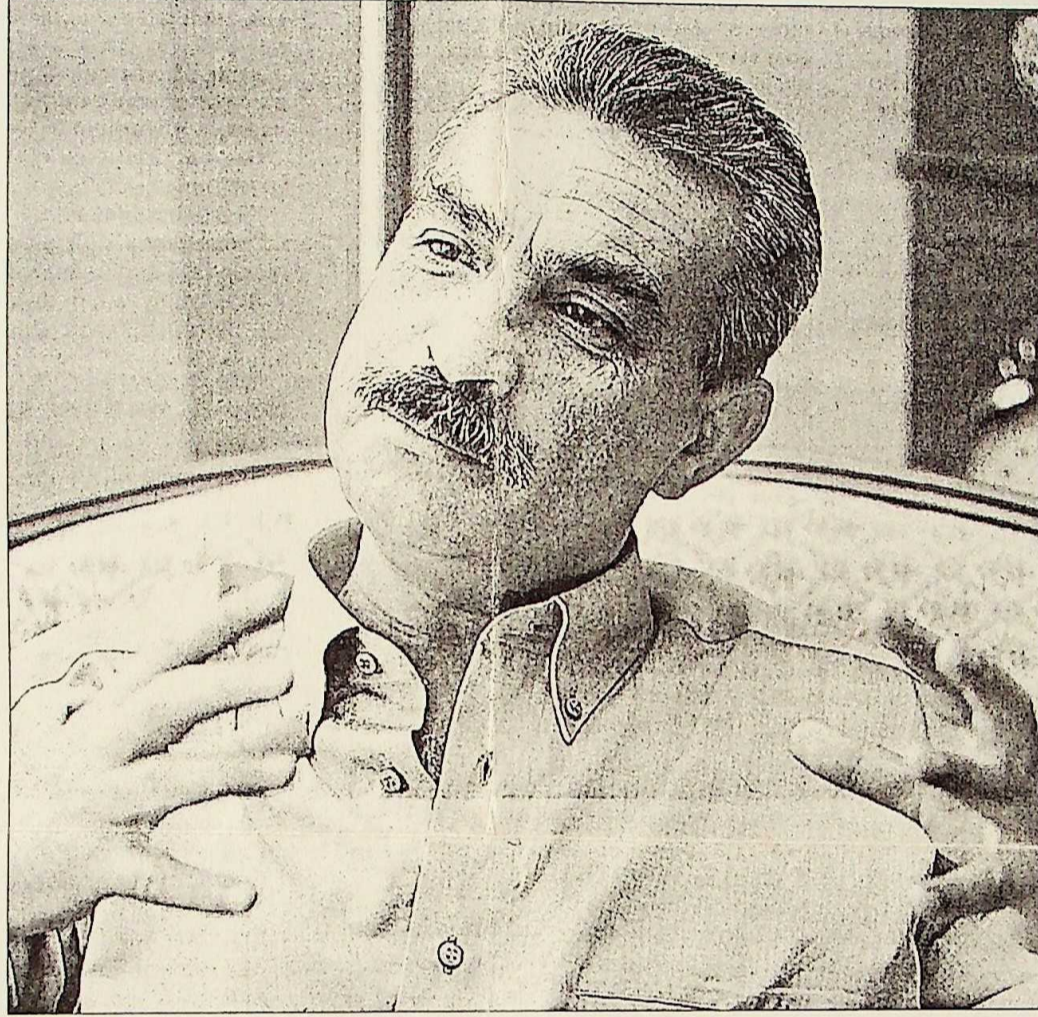
■ Türkiye kökten davranışları kaldırmıyor. İslami bir iktidarı da kaldıramaz...

İslamcılığın şematik, hayattan kopuk ve birtakım şeri hükümlerin bütün katılığıyla uygulandığı bir düzen olarak düşünürseniz halkın bu manada İslamcılıkla müthiş bir mesafesi, şimdi de vardır, gelecekte de olması muhtemeldir. İslami politikaların başansı, şeriatçılığın mutlak hakim olmasını isteyen kadroların işi olmayacaktır. Şu anda irtica tehlikesi olarak görülen şey de, belki sezgisel olarak, burdan kaynaklanıyor. Farkedildiği kadıyla ortada telaşlanacak bir şey yok ama bu garip bir şekilde hayatın dönüşümüne yol açıyor korkusu var

Naki Özkan

İsmet Özel şiirleriyle, bazı günlük gazetelerde yayımlanan makaleleriyle ilgi odağı olmuş bir şair - yazar. Solculuktan İslam'a uzanan kişisel serüveniyle de ayrıca ilgi çektiği biliniyor. Şair İsmet Özel'le İslamcı toplum tasavvuru, 28 Şubat sonrası siyasi gelişmeler, "irtica tehlikesi", İslamcı sermaye, türban üzerine konuştuk.

BİR toplum tasarısının kafada bulunmasının tehlikeli ve zararlı olduğunu düşünüyorum. Önceden bir toplum planı çizip sonradan bunun içinin doldurulması gibi bir hataya bir kısım Marxistler düşmüştür.

insanlarda. Bu dönüşüm halkın kendi katılımıyla olabilecek bir şey.

İnsanlar tabii istiyorlar. Cumhuriyet kurulduğu zaman ibre bir tarafa doğru itilmişti, şimdi ibre hafif hafif ilk itildiği yere doğru gelmeye başladı. Aksiyon olmaktan çok normalleşme olarak algılanıyor İslami değişimler. Kafada önce mücerret İslam toplumu tasarısı üretilip, sonra bunun mücadelesini vermeye çalışan gençler var. Ama halkın hayatında bu şöyle gerçekleşiyor: Şimdiye kadar bizim tabii

davranışlarımız hor görülüyordu, bundan sonra bu baskı üzerimizde hissetmeyeceğiz. Olay bundan ibaret halkın nazarında. Dolayısıyla, dünya toplumlarının uğradığı değişmeye bu yeni serbestiyet içinde intibak etmek istiyor insanlar.

Villa kimin olsun?

O manada geçtiğimiz on yıl içinde çarşafı olup da direksiyon başındaki kadın, bazıları tedirgin edici, bazıları şaşırıcı bir tabloydu. Önde olan hangisidir? Kadının

direksiyon başında olması mı, kadının çarşafı olması mı? Çarşafsız kadının direksiyon başında olması normalmiş gibi algılanan bir kültürden geliyoruz.

Dinamizm çarşafı kadının direksiyon başına geçmesinden güç alıyor. Dünya toplumlarının değişiminden söz ediyoruz, ki bunu ben çok iyi bir şey olarak görmüyorum, dünya sisteminin empoze ettiği bilgisayarlı, çeşitli ev aletleri olan, elektronik dünyaya intibakta, dinamik unsur olarak çarşafı kadın giriyor devreye. Bu da bir karışıklık doğuruyor mutlaka. Dünya, kadının çarşafıyla uğraşmıyor, sattığı otomobille uğraşmıyor. Belki de çarşafı satmakla uğraşmıyor. Çarşafı kadın zaten dünyanın değişim rotasına itiraz etmeksizin işin içindedir.

Şöyle olsaydı hakikaten rejim tehlikede derdik: Çarşafı kadın deterjan kullanmıyor mesala. O zaman işler sarpa sarardı, deterjan satmak lazım. Halbuki, çarşafı kadın en iyi deterjanı kullanıyor, meselesinden çıkıyor zorluk. Birileri diyor ki, o deterjanı, o kadın kullanmasın. O da diyor ki, bu deterjanı en iyi ben kullanırım. İşler dünyanın gidiş istikametinde rahvan olarak yürüyor.

■ Siz bu gidişten memnun musunuz? Tüketim kalıplarına uyulmasından, "yazlığa gitme" alışkanlığından örneğin...

İnsanlara "yazlığa gitme" demek durumunda değilim. Ben meselelerin milli bir mesele olarak görülmesinden yanayım. Türkiye'de, sahillerde villa yapmak için kesilen zeytinliklere bir isyan olmadı. Şunu beklerdim, İslami hassasiyeti olan insanlar zeytin ağaçlarından yana çıkmalıydılar. Bunu savunarak bir program oluşturmalarıydılar. Zeytin ağacı mı, villa mı? Bir ikilem doğmalıydı. Gidişat maalesef zeytin ağacı da neymiş, "villa kimin olsun" problemi olarak doğuyor.

■ Kafanızdaki toplum tasavvuru nedir?

Bir tasarının kafada bulunmasının tehlikeli ve zararlı olduğunu daha önce yazdım. Önceden bir toplum planı çizip, sonradan bunun içinin doldurulması gibi bir hataya, belki dünyada bir kısım Marxistler düşmüştür, müslümanların da böyle bir yanlış düşmelerini istemem. Düşmemelerini arzu ediyorum. Şöyle bir toplum... Hayır... İnsanlar İslami ölçüleri öğrenirler, bu ölçülere uygun bir hayat kurarlar. Bu hayat neyi üretiyorsa öyle bir toplum olur.

■ Entellektüel planda sözleriniz makul olabilir ama insanlar örgütleniyorlar, parti kuruyorlar. Toplum tasarılarını gerçekleştirmek için programlar gerekiyor...

Lazım da bu konuda kimse bir görüş üretmiş değil. Faiz meselesi de halledilebilmiş değil. Faizsiz bir ekonomi olması lazım, İslam toplumunun. Bu çeşitli rasyonalizasyonlarla, götürülmeye çalışılıyor. Faiz değil, kar payı deniliyor. Kar payı dediğimiz şey, bankaların faiz payına mill millimine uyuyor. İlahi zor bir durum. İnsanlar kendilerini avutacaklar. Marxist iktisat da, faizsiz ekonomi son tahlilde. Lisenko tohumun şartlara galebe çalabileceğini düşünüyordu. Her şart ve yerde ürettiği tohumun ürün verebileceğini zannetti. Sonrası bir felaket oldu. Rusya on yıllarca buğday ithal etmek zorunda kaldı. Marxistler ideoloji galip gelecek diye bir saadillik içine düştüler, Müslümanlar buna düşmemeli..

Marx ilkeleri söyledi

Marxistler gibi bir toplum projesinden bir hayat kurmak iddiası İslamcılarda da varsa, bu gülünecek bir şey olur. İslam'dan ne anlaşılması gerektiğini insanlar kendi hayatlarında tekrar keşfedecekler.

■ İslam'da bir iktisadi model var mı?

Hız. Ebubekir zekat ödemesi bir topluluğa karşı cihat ilan etmiştir. Onlar müslümanlık dışında saymıştır. İslamiyet'te bu konuda önemli belirlemeler var. Hak gasbını önleyecek tedbirler, İslamiyet'te çok belirgindir. İslam esaslarında somut çözümler var. Kapital'den daha net çizgiler var. Marx ideal toplum tasvir etmemiştir. İlkeleri söylemiştir.

Budist bir toplum olsaydık, ne olacaktı?

■ Sistemi değiştirebilecek bir İslami tehlike belirdi mi size göre?

Kesinlikle hayır. İslamcılık tehlikesi, irtica tehlikesi sadece ideolojik bir bahanedir. Kimsenin böyle bir tehlike olduğuna inandığını sanmıyorum. Mesele, kültürel üstünlüğe sahip olan kesimin imkanlarını korumada ve artırmada rakip tanımadığını vurgulamak ve mümkünse, muhtemel rakiplerini hizaya sokma şeklinde cereyan ediyor. İslamcı sermaye deniliyor ama gerçekte böyle bir sermaye yok. Sermayenin böyle renklere ayrılması gayri ciddidir.

■ Sermayenin rengi olmaz deniliyor ama örneğin Kombassan'ı tamamlayan sosyal çevre İslami hassasiyeti olan

insanlar, hisseler bunların arasında dağıtılıyor.

İntibak meselesi var

Kârdan pay alma, kâr marjını artırmada yeni unsurlar, yeni çehreler belirdi Türkiye'de. Daha önceden en çok kâr eden unsur burada belki, huzursuzluk hissediyor. Yeni unsurun tepelenmesi için bir bahane lazım. Bu bahane de İslam'dan başka bir şey olamaz. Türkiye'de kültürel varlığın mayasını İslamiyet oluşturuyor. Budist bir toplum olsaydık, ne olacaktı?

Merakla sormak lazım. O zaman Budizmi en büyük tehlike olarak görmek gerekecekti. Yeni çehreler, kar marjını

artıran yeni çehreler. Budistler olacaktı. Öbürleri de Budist olduğu halde, Budizm tehlike olarak görülecekti. Budizme her darbe onların gerilemesine, çarkın içinde söz dinler bir konuma ulaşmasına hizmet edecekti.

■ RP'ye verilen destekte, Batı medeniyetine, kültürüne tepki payı var mı?

Bence, sadece intibak meselesi sözkonusu. Hakim kültüre, medeniyete intibak. Hor görülmüş çevrelerin katılımı sözkonusu. Eğer bir tepki varsa, niçin ben de bugünkü medeniyetin fırsat ve imkanlarına sahip olmayayım, tepkisi anlamında. Yeni kültürel değerler önerilmiyor.